Võ phi Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

DÉPÔT LÉGAL

NĂM THỨ NĂM — SỐ 862 MỖI SỐ 5 xu 辛未年正月十二日 NGÀY THỨ BẢY 28 FÉVRIER 1931

DÉPÔT LÉGAL INDOCHINE N° 1490

GIÁ BÁN

ĐÔNG-PHÁP	NGOẠI QUỐC
Một năm . 5$00	8$00
Sáu tháng 2.80	3.50
Ba tháng 1.50	2.00

Mua báo phải trả tiền trước. Thơ và mandat gửi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai đăng quảng-cáo, việc riêng xin thương-nghị trước.

TIẾNG-DÂN

敲民

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG

Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

BẢO-QUÁN Đường Đông-Ba — Huế

Giây thép nói số 62

Giây thép: TIẾNG-DÂN — Huế

Hạnh phúc là một sự hưởng thụ không phải chỉ sau khi mục đích đã đạt rồi, mà chính ở trong lúc dùng thủ đoạn để cầu đạt cái mục đích ấy.

HẠNH - PHÚC VỚI THÀNH - CÔNG

Theo kiến giải thông thường của người đời, phàm làm việc gì mà thành công, tức là hạnh phúc, làm việc gì mà thất bại tức là có hại cho đường hạnh - phúc; hạnh - phúc là ở trong thành-công mà ra, đều ấy ai cũng dư hiểu. Song có kẻ bác lại rằng:

« Ở trong đời có kẻ không làm việc gì mà được hưởng hạnh-phúc, như con nhà quyền qui, triệu - phú, sinh ra thì hưởng cái nền sung sướng sẵn có. Lại như kẻ làm việc không hơn gì ai mà gặp thời - vận, được hưởng cái hạnh - phúc không ngờ. Còn một bậc cao lớn nữa là làm việc có thành-công mà tự mình không được hưởng phúc, như mấy nhà hiền-triết xướng ra thuyết nầy thuyết nọ, ngày nay thành công rõ ràng mà các ngài bị đày đọa trọn đời, có gì là hạnh phúc đâu. . . . . »

Nhân lời bác trên mà chúng ta rõ thêm được một đều: *Hạnh phúc là một sự hưởng thụ không phải chỉ sau khi mục đích đã đạt rồi, mà chính ở trong lúc ta dùng thủ đoạn để cầu đạt cái mục đích ấy.*

Một đóa hoa đẹp mà khi đã nắm vào tay, thì khác hẳn lúc còn ở trong rừng; đem thịt mà cho người đi săn, mang cá mà cho người đi câu, thì người ấy không lấy làm thích bằng thịt cá của mình săn và câu được. Nghiệm thế thì hiểu thành công là một cái cốt yếu trong sự hạnh phúc, không thể thiếu được, song gọi là hạnh-phúc là gồm cả lúc dùng thủ đoạn để làm cho đạt mục đích, chớ không chỉ một sự hưởng thành công sau khi mục đích đã đạt mà thôi đâu.

Không những thế thôi, thành công có lắm giai-cấp, không phải nhứt định làm cho được bậc nhân - vật đệ nhứt trong thế giới mới gọi là hạnh phúc: không chắc trứ thuật bằng ông Nại-Joan (Newton) mà cũng làm được một nhà học-giả, không chắc oai vọng bằng ông Nã - phá - Luân mà cũng làm được một người anh-hùng. Ở trên đời nầy, nào có phải buộc làm tể-tướng mà sau mới làm nhà chánh-trị hay sao? Làm đến bậc đệ nhất lưu nhân-vật cũng không, đều ấy không dám chắc, chúng ta chỉ làm hết nghĩa vụ đương nhiên của chúng ta mà thôi. Ta thường thấy trong đời lắm kẻ tài-trí lắm thường mà kỳ vọng quá cao, đến khi gặp một vài việc trở ngại, hoặc tài lực không đủ ứng phó, trở lại ngả lòng thối chí đem cái hy-vọng cao xa ngày trước vùi cho giòng nước mà làm người chán đời. Ấy chính là vì hiểu lầm chỗ thành công với hạnh-phúc kia, nhận chung làm một, nên trọn đời nằm trong cái vùng thất vọng mà không bước ra được.

Vả chăng, những bậc nhất lưu nhân-vật mà làm được công nghiệp phi thường đó, nào có phải cố ý nhứt định quyết làm người phi thường mà sau mới làm được người phi thường đâu. Ông Mao-kỳ đã trên 60 tuổi, chưa có danh tiếng, chỉ một trận Đức Pháp đánh nhau, trong 7 tuần lễ mà cái danh chiến tướng, lừng lẫy trên hoàn cầu. Khắc-lan-đa đại tướng nước Mỹ binh sinh không chút gì khác với người thường, mà đến khi gặp có việc gì hành động, thì tài đức của ông mới phát triển ra. Bởi vậy nên người ta thấy cái công nghiệp của ông đã làm thành mà kinh hải khen ngợi, đến trông thấy ông thì đều lấy làm thất vọng.

Xem chuyện kể trên thì hiểu rằng tài trí người đời vẫn không đồng nhau, ai là phàm dung, ai là anh hùng, không những kẻ khác không đoán định được mà chính mình cũng không tự biết. Vậy chúng ta cứ theo tài lực của chúng ta mà gắng gỏi làm tới thì có ngày, nếu không nên công việc vĩ đại, cũng bổ chỗ kém thiếu của mình mà tiến lên hoàn toàn. « Ngựa hay một ngày đi ngàn dặm đường; ngựa dở đi mãi, lâu ngày cũng phải đến. »

Ấy đó, hạnh phúc không ở đâu xa, chính ở chung với việc làm, mà gắng gỏi lại là bí quyết cho sự thành công. Ai muốn cầu hạnh phúc, hãy gắng nơi mình!!

X. T. T.

LÊ-HỮU-CẢNH BỊ XỬ TỬ TẠI HANOI

Lê hữu Cảnh là một yếu nhân trong ban ám sát của V. N. Q. D. Đ., can vào tội âm mưu khuynh đảo chính phủ Đông dương, vụ ám sát Nguyễn Bình và Đội dương ở Hanoi. Cảnh bị bắt ở phố Goussard Hanôi một lần với Nguyễn xuân Huân. Hai người đều bị Hội đồng đề hình kết án tử hình. Huân vì có đơn xin ân xá nên còn đợi lệnh quan Tổng thống nước Pháp, còn Cảnh thì đã bị xử tử hồi 6 giờ sáng hôm 12 Février.

Thái độ rất tự nhiên, Cảnh bước lên máy chém không chút gì sợ hãi.

CHÉM BÓN NGƯỜI

do Hội đồng đề hình kết án ngày 15 Novembre 1930

Sáng sớm hôm nay 13 Février 1931 ở Hải dương có hành hình bốn người quốc sự phạm là Trần xuân Riệu tức Trần quang Riệu, Vũ văn Giao tức Lý Giao, Trần nhật Đông tức cai Đông và Nguyễn Khải tức Vệ binh Phúc đã bị Hội đồng đề hình họp tại Hải dương ngày 15 Novembre 1930 kết án tử hình vì tội làm rối cuộc trị an của Chính phủ Đông dương, xui dân làm loạn cùng giết viên tri huyện Hoàng gia Mô, và mưu sát năm người ở Vĩnh Bảo.

CHUYỆN HAY

Ngàn ngày thôi chớ nhiều lời làm chi!

Người Sparthe thuở xưa hay có tính chịu cực khổ, và ít ăn ít nói lắm.

Trước hồi Thiên-chúa giáng-sinh dân đảo Egée bị mất mùa đói khát luôn năm, mới sai một người đi sứ qua nước Sparthe (nước Hy-lạp cả) xin lúa gạo về ăn. Khi người sứ đến thành Sparthe thì đăng đàn diễn thuyết về tai nạn bất kỳ làm cho dân sự cực khổ, lời nói thê thảm như vẽ bức tranh đói khát của dân thành Egée. Khi người đi sứ ở diễn đàn bước xuống, thì một ông nguyên lão nghị viên Sparthe đến vỗ vai nói rằng: « ta không hiểu đoạn kết luận trong bài diễn văn của anh, và cũng quên mất khúc đầu rồi, thôi anh cứ đi về đi ». Người đi sứ lấy áo lau nước mắt, bước xuống thuyền về, đành chịu tiếng đi không về rồi. Dân Egée bèn chọn người khác đi thế, trước khi đi có căn dặn rằng đến nơi thì ít mồm mới được. Người thứ hai đến nơi, bèn vào ngay trong nghị-viện, vừa chất một đống bao tới, vừa nói: « Nhờ các ngài giúp cho đầy mấy bao tới trống không nầy cho ». Tức thì viện truyền đong thóc gạo cho đầy và khiến chở về ngay. Khi người đi sứ bước chân xuống thuyền, một ông nghị viên đến nói rằng: « Lần sau anh không cần chi nói là mấy bao tới đó trống không, chúng tôi thấy cũng đã hiểu rồi ».

Phải chi lối văn minh ngày nay mà như dân Sparthe thì đâu có đít-cua đít-cá, kẻ đọc đã hết hơi mà người nghe lại thêm buồn ngủ.

Châu-dân

VẬN-VĂN

Nhớ nhà

Nhớ mẹ cha và nhớ vợ con,
Năm canh thổn thức tấm lòng son.
Nhìn ra đất Bắc mây trăm thức,
Trông lại trời Nam núi mấy chòm.
Đành phải quê người thân gió bụi,
Ấy ai thay gánh việc thần hôn.
Nỗi nhà nỗi nước thêm ngao ngán,
Há để mày râu thẹn nước non.

Lương-hồ

Cuộc đời

Ai vẽ ra chi cái cuộc đời?
Mà cho lắm kẻ vẽ hề chơi.
Miếng ăn lấm áo đào long đất,
Chợ lợi trường danh chạy đụng trời.
Ngòi bút vẽ vời theo mây nổi.
Lợi quyền bình vực nhọn đầu môi,
Cho hay cái sức kim tiền mạnh.
Rút cục ra tuồng mua trội thôi!

L. C.

Nợ đời

Vừa mới vay đây đã thấy đòi,
Chém cha cái nợ khéo trêu ngươi!
Ma nghèo đuổi cứ theo chưn mãi,
Túi bạc dồn sao lủng đáy hoài!
Mẹ đẻ cha trời nuôi sức khỏe,
Tiền rừng bạc biển dễ thua ai.
Nằng nằng nợ vật đừng lo vội,
Cái gánh nhân quần nặng trịu vai.

T. T.

THẾ GIỚI THỜI - ĐÀM

Tương - lai Thế - giới

Thế giới vị lai? Ở xã hội ta cũng cái hiện tình kinh tế và chính trị đã choáng cả hết tai mắt, còn ai mà nghĩ đến vấn đề thế giới vị lai! Nhưng đó là một cái vấn đề đã làm cho lắm nhà học giả đông tây suy nghĩ. Họ cho là một vấn đề tối quan hệ, của các vấn đề khác (le problème des problèmes). Một nhà học giả trứ danh ở Úc-đại-lợi là ông Knibbs trước khi chết đã viết một quyển sách về vấn đề nầy, trong có nghiên cứu rất rõ ràng và dự đoán cái tương lai của thế giới:

Tất cả nhân loại chúng ta ở trên quả địa cầu nầy hiện có đến gần hai nghìn triệu (1.950.000000), rải rát trên cát lục châu. Lấy số quân bình thì mỗi một dặm vuông có 37 người ở (dặm vuông đây là mille carré mỗi chiều có 1609 thước tây). Nói riêng từng xứ, thì mỗi dặm vuông ở Âu-châu có 127 người, Á-châu 65,3 người, Trung-Bắc-Mỹ 17,6 người, Nam-Mỹ 9,5 người, Úc-châu 2,8 người. Trong các nước có mấy nước ở Bắc-Mỹ là số quân bình của dân cư gần bằng với số quân bình tổng cọng, nghĩa là được 39 người mỗi dặm vuông. dân cư đông nhất là ở Anh, Tỷ (mỗi dặm vuông có 660 người) ở Ý thì 340, ở Pháp chỉ có 192. . .

Dân cư trên hoàn cầu nầy mỗi ngày mỗi tăng thêm, đến ấy không ai chối cãi thì đã rồi. Nhưng trước kia nhân loại sinh nảy ra rất chậm mà nay thì rất chóng. Từ năm 1800 cho đến 1900 dân số hoàn cầu chỉ tăng lên chưa được một phần trăm 0,8 pour 100. mà ngày nay thì tăng lên đến hai ba phần trăm. Nếu chỉ có 1% thì nội trong bảy chục năm, dân số đã bội nhị rồi. Chúng ta có đến gần hai ngàn triệu người; nếu chỉ tăng có 0,86% đi nữa, thì nội trong tám chục năm số hai nghìn triệu kia cũng sẽ đã tăng lên đến bốn nghìn triệu mà qua đến năm 2300 thì dân số sẽ tăng lên đến 15.600 triệu. Đó là theo lời của ông Knibbs tính. Ông tính như vậy rồi ông cho rằng quả địa cầu không có thể chứa nổi đến chừng ấy người; cái sức dung lượng của quả địa cầu cũng chẳng qua như một chiếc thuyền, đến một ngày kia quả địa cầu không thể dung hết, mà có đi nữa thì loài người cũng không thể sống nổi.

Nếu ta lấy số ít nhất là 0,8% mà tính thì đến năm 2100 sẽ có đến 7.800 triệu người; số nầy đã nhiều quá rồi! Huống chi tăng 1 hoặc 2 hoặc 3 phần trăm thì loài người ở vào đâu?

Vẫn biết hiện bây giờ quả đất có thể dung thêm; nhưng cái sức thêm đó vẫn có giới hạn. Những thực phẩm có thể tăng thêm lên, nghiệp nông tang có thể phát đạt hơn lên. Nhưng có một đều không thể tăng lên là cái mặt trái đất. Cái mặt cứng trên quả địa cầu chẳng qua chỉ có 52 triệu rưỡi dặm vuông mà chỉ có 16,43 là có thể sinh sản được, còn 13,6 triệu thì không sinh sản gì được, và 22,5 thì chưa chắc sinh sản gì không. Lại trong số 26,5 triệu sinh sản được thì núi rừng chiếm hết một phần lớn, và còn phải để riêng cho súc vật, một phần nữa, thành ra cái phần đất thịt cày được (terre arable) chỉ còn có 5,1 triệu dặm vuông. Vậy thì trên mặt đất cứng chỉ có một phần mười là đất cày thôi. Mà sự sinh sản của phần đất cày nầy ở mỗi xứ rất khác nhau. Như ở Tunisie thì được 0,1% mà ở Tchécoslovaquie thì đến 43,1% v. v.

Cuộc điều tra trên đây tuy chưa được hoàn toàn, và người ta còn hy vọng rằng nghiệp nông tang sẽ càng ngày càng hoàn thiện hơn và sản xuất nhiều ra hơn. Nhưng tuy ta có thể tin ở sự tiến hóa ấy mà không thể toàn trông cậy ở nó được. Vì sao? Vì loài người càng ngày càng văn minh thì cái cách sinh hoạt lại càng phức tạp, sự nhu cần lại càng tăng thêm. Ta thử lấy Huê-kỳ làm tỷ lệ: Huê-kỳ không phải là một xứ mà dân sự không có chỗ ở, huống lại Huê-kỳ là một xứ giàu về thóc gạo, thế mà sự sản xuất với dân số, hai bên đã thấy so le nhau (nói về trước năm 1907, theo nhà học giả Baker).

(Tiếp theo trang nhì cột tư)

Giang-hạ

DO LAI

Của loài người

(Tiếp theo)

V. — Loài người khác với động vật ở chỗ nào?

Loài người tự địa-vị nô-lệ của tự-nhiên làm chủ-nhân ông của tự-nhiên, là vì cái nguyên nhân thế nào? Loài người khác nhau với động-vật là gốc ở chỗ nào? Hay là: Loài người làm thế nào mà đề ứng phó với tự-nhiên một cách giác-ngộ tích-cực, mà lại có cái đặc tính sáng-tạo được văn-hóa?

Đối với vấn-đề ấy người ta nghiên cứu đã lắm. Trong truyện Thần-thoại của các tôn-giáo đều cho rằng văn-hóa loài người là bởi thượng đế cho. Người Do-thái cổ-đại rất tin câu chuyện A-dâm (Adam) và E-và (Eve) vì nghe con rắn cám dỗ hái quả «cây tri» mà ăn, vì thế thành được loài người có lý-tri, lại dùng tay chưn, mà lao động để có được các vật phẩm cần dùng. Theo Thần thoại Hy-lạp thì có một vị bán-thần là Prométhée thấy loài người khốn khổ, đau lòng thương xót, bèn lấy lửa trên trời mà cho loài người và dạy cách chế-tạo đồ-đạc, từ đó văn-hóa mới bắt đầu mở mang.

Đến như phương-diện những kẻ triết-nhân học sĩ thì trước kia họ giải thích vấn đề khởi nguyên của văn-hóa loài người cũng không khác chi tôn-giáo mấy. Họ cho rằng lý-tri của người là nguồn gốc của tất cả các thứ tri-thức. Mà cái lý-tri ấy lại là thực chất của thần. Họ rất tin rằng văn-hóa là do tư-tưởng và lý-tri tạo thành ra: Loài hầu thông mẫu kia có thể lấy đó làm đồ dùng, loài người nguyên thủy thông mẫu cũng có thể phát minh được phương pháp lấy lửa. Tóm lại: họ cho rằng người là con động vật văn-hóa, người tiến bộ được là nhờ lý-tri trời cho và cái năng-lực thần-thánh. Cái phương-thức suy luận của họ đại để là: « Tư-tưởng đứng trước tất cả vạn vật.

Chúng ta hẳn biết rằng thực tế thì không phải như thế: theo khoa học chúng ta biết rằng đặc tính của tư tưởng là có quan hệ với não-hệ những động vật có não hệ, đều có ít nhiều tư-tưởng cả. Điều ấy có lạ lùng gì! Trên kia đã nói

(Tiếp theo trang ba cột tư)

CÂU CHUYỆN TẾT

Thường năm mỗi kỳ đến tết thì cái tuồng tết ay kéo dài đến năm bảy số báo chưa hết. Năm nay câu chuyện tết thật là ngắn ngủi, không những trong thôn quê, không có cái gì tỏ vẻ cái cảnh tượng năm mới mà các nơi thành thị cũng không vẻ gì náo nhiệt như mỗi năm. Nói cho vẫn tắt thì cái màn diễn kịch tết năm nay, không dầy mấy giờ trong ngày mùng một mà thôi.

Theo như lời đông người nói thì vui tết năm nay sở dĩ không được dài là vì trong dân gian thì sinh kế tiêu điều, trăm nghề cũng bị đình trệ, gia dĩ phong triều lộn xộn, chánh phủ vì cuộc trị an mà nghiêm phòng đều nọ đều kia, cái thú cuộc chè tiệc rượu, đàm hát trò chơi, không được công nhiên tấn hành như thường năm nên không có gì vui. . . . nói thế cũng có lẽ. Tuy vậy, phàm việc trên đời, lợi hại thường lẫn lộn nhau, nếu có đều đáng yêu mà ở trong chứa cái xấu, có đều đáng ghét mà ở trong cũng có chỗ hay; cái tết không vui năm nay vẫn nhiều người lấy làm phàn nàn, chính kỳ giả cũng phàn nàn như mọi người vậy; song ở trong có đều ích ngầm ngầm mà ít người trông thấy, chớ không phải toàn đáng buồn cả đâu, con ngựa Tái ông mà bị mất kia (1) biết đâu không phải là phúc, xin kể qua vài đều:

Thường năm đến nhịp tết thì thành thị cho đến thôn quê, không nơi nào không có đám bạc, thậm chí nơi phủ huyện làng chợ, quan lại cho phép mở cuộc bài chòi hát bội, dân gian ham vui, bọn hào cường lại nhân nhịp mà bóc lột, cuộc chơi đã sẵn, bọn du đảng nhóm lại làm nơi sinh nhai mà bao nhiêu con em những nhà lương thiện, quoanh năm cực nhọc làm ăn, đến ngày ấy cũng mang của mồ hôi nước mắt mà quăng xuống biển; hết ngày tết rồi, biết bao nhiêu là kẻ tham phiền đà lụy. Năm nay vì cái tết không vui mà những cuộc tốn công hao của nói trên, ít thấy diễn ra.

Thường năm đến nhịp nầy thì rượu say khẩu của pháo nổ vang trời, kéo dây kéo nhợ cho đến cả tháng mà chưa rồi, gia dĩ trò nầy về nọ, theo thói đời mà buộc phải lo sắm cho bằng người, chính vì cái câu tục ngữ: « đói ngày tết, hết ngày mùa », « Tử tế như ngày tết » lưu truyền đã lâu mà ai cũng chìm ngầm vào cái vùng « lo sắm lòa loẹt ấy » năm nay vì cái tết không vui mà tuồng ấy giảm bớt được nhiều, chỉ thiệt hại cho một số ít người chuyên nghề làm đồ tết (như pháo mức v. v.) mà dân gian phần nhiều đỡ được một mối tốn.

Thường năm đến nhịp tết thì trộm cắp hoành hành, nhân bọn du thủ du thực trước nhịp tết thì lo dựt của người về mà sắm tết, sau nhịp tết rồi, sẵn có các cuộc ca trường làm nơi tụ hội, thôi thì đêm nầy nghe làng Giáp bị cướp, đêm mai nghe làng Ất bị trộm, ngoài ra cắp đồ dựt gói, xúc lúa đào khoai, thường diễn ra luôn luôn, năm nay nhân phong triều rắc rối, canh phòng nghiêm nhặt nên sự trộm cắp ít hơn các năm.

(1) 塞翁失馬 xem báo Tiếng-dân số 210

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HÀ TĨNH

Tòa Kiểm-duyệt bỏ

Thương tâm

Tòa Kiểm-duyệt bỏ

Cải chính

Trong số trước, về mục thời sự, bài **Chướng tai gai mắt** đăng lẻ dề vào tỉnh HATINH mà dề lầm vào tỉnh Nghệ an. Vậy cải chính.

QUẢNG BÌNH

Xin quan trên ghé mắt

Nhân buổi lưu niên hoang khiếm, nhơn dân đói kém, về Phủ Quảng trạch, huyện Tuy hóa, lại càng đói kém riết, là vì điền địa ít, chỉ nhờ gạo hai huyện Lệ thủy và Phong điền chở đến bán. Nhơn dân nhờ đó cũng có đỡ được một phần. Nay chợ bùa thuế mà lội thôi, lâm trái pháp luật thế nào, mà mới đã thấy ba nhà thôi buôn gạo rồi. Nếu các nhà kia đều thôi cả thời bà con trong mấy phủ huyện ăn bằng khoai bắp kéo dài cho đến khi có hột lúa, có chịu nổi không?

Lo xa

Học sinh báo

Tháng vừa qua, ở Đồng hới có xảy ra một việc mà người ta cho là có tính chất chính trị; mấy nhà có chuyên trách được tin đến khám nhà thầy phán Vinh, có bắt được bản in dông sương và mấy số « học sinh báo ». Báo nầy không phải như các thứ báo cộng sản. Trong báo ấy chỉ có bài khuyến học và bài công kích các thầy giáo và học sinh xấu chứ chẳng có gì quan hệ. Trên đầu báo lại có đề cậu nầy là chủ nhiệm, cậu kia là quản lý, nghe nói sự phát hành cũng công khai chứ không bí mật gì. Nếu quả vậy thì chắc chắn là mấy cậu làm chơi.

Hiện có bắt giam 2 cậu có tên trong báo ấy. X. X.

QUẢNG-TRỊ

Có thực vậy không ?

Báo Tiếng dân số 358 ra ngày 7-2-31 có đăng bức thư của một người thiếu nữ tên là Phan thị Hồng nói sự hôn phối ép uổng. . . . Vì trong thư ấy có đều quan hệ nên đăng lên báo mà phân bua rằng: không rõ có phải thư của cô không?

Nay lại tiếp được một bức thư của một người tự xưng là cha mẹ cô gái ấy gởi lại đại ý nói sự hôn phối nầy là ba mẹ đã đồng ý không có đều gì ép uổng; cái thư trước là do một người nào thù giận riêng (nói mà không gã) nên vu báo do thôi. Bản báo đã đăng bức thư trước nên lấy công tâm mà đăng luôn tin nầy, gọi là tiếng chuông thứ hai.

Bản báo

QUẢNG NAM

Một tin báo huyền

Tối hôm 28 tháng chạp ta (15-2-31) vừa rồi, ở huyện Tiên phước, chánh tổng tổng Phước giang tên là Huỳnh ba Ngọc tới báo huyện rằng: đảng viên cộng sản kéo tới làng Phước lợi rất đông. Quan huyện hoảng hốt lập tức nhứt diện báo tin cho quan phủ Tamkỳ, nhứt diện sức các tổng bắt dân canh phòng ngăn đêm mật, còn chánh phó tổng đoàn đều chạy khắp trong tổng.

Nghe tin như thế, sợ hãi, có nhà cha mẹ vợ con anh em đều khóc lâm lên, có nhà dấu cất đồ đạc và sắm sửa chạy trốn, không kể gì đến việc ăn Tết.

Tin huyện báo xuống phủ Tamkỳ quan phủ trả lời lại rằng quan có sức dân làng Phước lợi cùng linh đi sáng, vì quan cần thịt rừng để dùng nhịp tết nầy. Thế là chánh tổng kia nghe xét chưa tới đầu tới đuôi, thấy bọn săn, mà xớn xác tới huyện báo vơ, làm cho quan dân hoảng hốt một phen.

Nghe chuyện lại cảo

QUẢNG NGÃI

Đồn mới

Vì khắp cả mấy phủ huyện dân tình đều có ý lộn xộn, nên chánh phủ đã có đặt thêm mấy sở đồn, tại mấy chỗ yếu điểm các phủ huyện. Về phần huyện Mộ đức thì một toán lính Lê dương đóng đồn tại Phú lộc để canh tuần tổng Lại đức, một đội đóng tại Trà ninh để canh tuần tổng Ca đức, Còn một đội nữa đóng ở tổng Qui. Hôm nay cái phong trào xét nhà bắt người đã lan khắp các nơi.

L. C.

BÌNH-THUẬN

Vụ Cộng sản ở Hòa-đa
Thần công lý đã soi đến chăng ?

Ngày tháng 10, 11 năm ngoái, ở phủ Hòa đa có nhiều kẻ bị tình nghi cộng sản mà phải bắt, lúc giam tại phủ, bị tra tấn một cách cay nghiệt, nhiều người kinh hãi hoảng hốt mà khai càn khai bậy, nên những người lương thiện bị lụy cũng không ít.

Sau giải về tỉnh, nhiều người thú thực rằng lời khai trước là sợ đau mà khai liều và có làm đơn kêu oan tại tòa Khâm và Cơ mật.

Ngày 1-2-31 mới rồi có quan Thanh tra tòa Khâm phái vào cùng quan Tuần phủ Bình thuận xét hỏi vụ ấy; nhân dân trong phủ nhóm tới hàng trăm, quan Thanh tra có thâu 50 lá đơn và kêu hỏi từng người.

Nghe tình tiết về vụ nầy như hiệp hiềm về vụ kiện cáo và vu cáo ăn lót thế nào thế nào đã thấu tai quan trên rồi, ở dưới châu úp mà bóng sáng đã soi vào, thì ông thần công lý sẽ ra mặt mà thân oan cho kẻ bị khuất lấp chăng, mong lắm!!

Tr ky

SÁCH TẶNG

I. — **Bạch Vân Am thư văn tập** (văn thơ sấm ký của Trần Tiễn do Sở cuồng văn khố Quốc học tùng san soạn, Tam kỳ thư quán xuất bản, giá 0$25.

II. — **Sách dạy cách đánh bẫy chim** của ông Ngu ẩn văn Tuân soạn giá 0$25.

III. — **Gương tự lập** (lịch sử ban Ái thuật và Xiếc Đại Việt của ông Mai thanh Các) giá 0$70.

Bản báo có nhận tặng ba quyển sách trên, xin có lời cảm ơn soạn giả.

Bản báo

TƯƠNG - LAI THẾ - GIỚI

(Tiếp theo trang nhứt)

Nhiều người nói rằng khoa học ngày nay có hề dùng chất hóa học mà sửa đổi chất đất, làm cho phần đất cây sẽ sản xuất thêm được 42%. Đã có nhiều nơi thí nghiệm và đã được hiệu quả.

Nhưng mà hiệu quả được bao nhiêu? Cái hiệu quả nầy sẽ do cái trình độ của nhân loại: muốn có hiệu quả thì phải có một phần trong nhân loại không có lòng ham muốn một cách sinh hoạt sung sướng, và một phần nữa phải an phận trong cảnh khó nhọc tôi đoài. Nhưng mà cái trình độ ấy nhân loại không sao đi đến nổi. Vì cái lòng muốn của người là không có giới hạn. Khi nào người ta cũng muốn cho hơn cái hiện có, cái lòng muốn không bờ đó, khoa học dầu có thần diệu đến đâu cũng không, sao lấp bằng đi được.

Vậy thì theo các luận cứ kể trên: nhân loại cứ thêm mà mặt đất vẫn nhỏ, khoa học có hạn mà cái lòng muốn của người không bờ . . . , thì thế giới sẽ đi về đường nào? Ta trông thứ chuột đồng compagnols, đó thì đủ rõ: Thêm nhiều ra quá thì nếu không chết vì đói thì lại chết vì bệnh. Mà không những thứ chuột mà thôi, vật gì cũng vậy. Nhiều nhà học giả lại lấy vi trùng mà thí nghiệm, ví dụ như bỏ bao vi trùng vào chỗ kín, có bao nhiêu đoàn — thì thấy bề cái sức sanh (reproduction) tiến mà sức dưỡng (ở đây là production) không tiến thì thế nào mỗi lúc vi trùng sẽ phải diệt vong.

Ta coi đó thì thấy rằng nếu loài người mà không có thể không ăn, hoặc chưa tìm ra mọi chất hóa vật mà thế cho các thực phẩm để sống, thì nhân loại bởi cái cờ sanh hóa quá chóng mà phải đứng vào cái địa vị « không thích hợp nên không sinh tồn ».

Nhưng cũng còn một cách giải quyết nữa là cái cách tiến hóa về đường tánh tình. Nhưng ông Knibbs lại nói rằng nếu về đường khoa học có tiến bộ nhiều mà về đường tánh tình không thấy tiến bộ được mấy, điều tư lợi vẫn còn là cái cớ phấn đấu ngày nay, ngọn lửa chiến tranh cũng không khi nào tắt.

. . . . . .

Ấy, cái tương lai của thế giới cũng có lắm đều đáng sợ, mà cái trách nhiệm dừng để cho nhân loại đến ngày diệt vong chính là trách nhiệm của nhà khoa học.

BẮC-KỲ

Một đứa trẻ có đến hai bộ máy sinh - dục

Sơn-Tây, 20 Février. — Vợ bác phó Cát làng Phùng-thương, huyện Phúc-thọ mới sinh được đứa bé phần trên có một cái mẫu thừa [illegible] hư của con trai mà liền với cái đó lại là bộ máy sinh dục của con gái. Lúc nó đi tiểu thì nước dải ra cả hai đàng. Đứa bé hiện vẫn nuôi được.

(Tin N. B.)

NAM-KỲ

Dân biểu tình ở Gia định

Gia định 19 Février. — Đêm trước đây, ở Quan tre (Gia định, có một cuộc biểu tình.

Dân biểu tình lụ hội lại đâu được 100 người.

Viên chánh tổng Quan tre đến ra lệnh giải tán, nhưng thấy bộ dân hung hăn phải dùng đến súng. Bấy giờ dân mới chịu giải tan.

Người ta nói có lẽ nhiều người bị thương, nhưng chỉ thấy còn lại một người nằm đó mà thôi. Người nầy là sốp phơ của viên chánh tổng Ba điểm.

Có bót đã làm ăn kết, và bắt bớ nhiều người tình nghi làm đầu.

(Tin các báo trong Nam)

Kính chúc các qui khách mua thuốc lào

HIỆU THAI-LAI

Năm cũ đã qua, ngày Xuân vừa tới, Bản hiệu xin có mấy nhời thay mặt kính chúc các bạn mua hàng trong ba xứ Trung, Nam, Bắc kỳ đều được toàn gia "Khang-Vương"

Chủ nhân kính chúc

Nguyễn-trung-Khac

DIRECTEUR

de la Maison Thai-Lai

N° 111 Rue du Coiffe N° 111

(Tonkin) à NAM DINH

THẾ-GIỚI-SỬ Định giá [illegible]

ĐẠC-GIẢ (Gởi tiền trước) 1$00

Ở xa xin gởi tiền cước

Đào-duy-Anh. Huế

DRAGÉES

Vermifuge

RUDY

Trị bịnh

SÁN LÃI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bịnh sán lãi rất thần hiệu, và làm cho người ta trở nên tráng kiện. Người lớn con nít đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các hãng thuốc ở Saigon và các hãng ngành ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE

(L. SARREAU)

119-123 rue Catinat - SAIGON

(là hãng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

NÔI THỀ-THAO

KIỂU THỨC CÓ KỶ-ÂN VẠN-QUỐC !

Bội-tinh vàng : Nancy 1928 — Bội tinh vàng : Paris 1928
Danh-dự chứng-thư với Bao-tưởng bội tinh : Marseille 1929
Bội tinh vàng : Bruxelles 1930

NÔI THỀ-THAO vừa làm vui, vừa luyện tập trẻ con cho mạnh khéo. Con nít nhỏ, chân tay mau cứng cát thời sớm biết đi biết chạy: con nít lớn gân cốt mau nở nang thời sớm thành người sức lực, để ganh đua với đời.

NÔI THỀ-THAO tránh cho trẻ con những cái nạn bồ té, xe đâng, ngựa đạp, phỏng lửa, đứt tay, trúng độc, v. v. . . .

NÔI THỀ-THAO đỡ một người vú giỏi lại đỡ bớt sự mệt nhọc, lo lắng cho người mẹ.

NÔI THỀ-THAO còn dùng mà chữa những bệnh lồ cốt, tê bại, sa ruột nữa.

Ai có con từ ba tháng đến mười tuổi, mà cho con ngồi NÔI THỀ-THAO mới thật là thương con vậy.

Muốn mua, cứ gởi thơ cho **VIÊN-ĐỆ ĐỒNG-HỚI**, thụ nhượng đặc quyền ở Đông Dương về NÔI THỀ THAO.

Kính cùng Quý ông Quý bà

Hãng SÉTÉGA « Société d'Entreprises de Transports et de Garages d'Annam » là một hãng của người Annam sáng lập, đã có xe đóng theo kiểu xe gương (Autocars de forme conduite Intérieure) chạy Tourane — Nhatrang đường hai ngày rất tiện lợi

Phần nhiều Quý ông Quý bà đã từng trải qua và cũng đã công nhận như vậy.

Chúng tôi có lời kính cáo cùng Quý ông quý bà đặng rõ rằng chúng tôi mới vừa đấu được xe thơ « Service postal » đường đi Quinhon, Pleiku và Kontum. Vậy xin kính thưa Quý ông và Quý bà mỗi khi cần đi về miền ấy có thể mua vé tại các hãng của chúng tôi như là SÉTÉGA Tourane, Quinhon và Nhatrang và các nơi Đại-của chúng tôi tại Ninh-hoà, Van-giả, Tuy-hoà, Tuy-an, Sông-cầu, Phú-mỹ, Bồng sơn, Tam-quan, Quảng-ngãi, Tam kỳ và Faifo.

Đến ngày mồng một tháng ba tây năm 1931 xe của chúng tôi đã khởi sự chạy service postal Quinhon — Kontum chạy theo giờ ngày như sau nầy:

Départ de Quinhon : Lundi, Mercredi & Vendredi à 6h30 du matin
Départ de Kontum : Mardi, Jeudi & Samedi à 6 30 du matin

		ARRIVÉE	DÉPART			ARRIVÉE	DÉPART
	Quinhon		6h30		Kontum		6h30
(Km16)	Cầu Bagi	7:00	7.05		Pleiku	8 45	8,50
	Phuphong	8,15	8 20		Ankhê	10 55	11,00
	Ankhê	10 55	11.00		Phuphong	16,25	16,30
	Pleiku	15 55	16,00	(Km16)	Cầu Bagi	17.00	17,05
	Kontum	18,30			Quinhon	18,30	

Mấy lời trân trọng thưa Quý ông Quý bà chiếu cố.

La Direction

TẾT

nên dùng rượu

BÁCH-BỔ-VỆ-SINH

THAM-THIÊN-DƯỠNG

mỗi chai giá 1$50

Ấy trong cái năm tết không vui mà cũng có một vài đều có ích nằm ngầm ở trong ấy. Kỳ giả kể qua mấy đều không phải điên dại gì mà có ý trông cho bà con cứ gặp mãi cái tết không vui kia đâu, song rất ao ước rằng từ năm nay về sau, cái vui tết có thú vị có ích lợi cứ đi lại với bà con ta, mà các thói hư tục lậu có hại như những đều kể trên thì cứ cho nó theo cái tết năm nay mà đi sang thế giới khác, đừng trở lại với bà con ta nữa, như vậy thì cái tết buồn năm nay mà chúng ta không được say rượu, đốt pháo, đánh bạc, bài chòi, hát bội v. v., đó không trở nên cái phúc Tái ông cho chúng ta sao?

Cái hay ở lại, cái dở bỏ đi, năm nhịp tết mới qua mà khuyên cùng bà con mấy đều, xin độc giả ngẫm cho kỹ xem.

HẢI-ÂU

CHẾ-TẠO:

Bàn ghế Thonet, Hoành, Quân thư và liên sơn thép vàng, đủ kiểu lạ.

Maison **CỰ-HẢI**

ANNAM QUINHON

HỘI VẠN-QUỐC TIẾT-KIỆM.

HỘI CẤT TIỀN LÀM VỐN - HỘI DẤU TÊN CỔ-PHẦN - CỦA NGƯỜI ĐẠI-PHÁP LẬP RA

Đại-cuộc ở tỉnh Thượng-Hải (Chine) 7, Avenue Edouard VII

Vốn của Hội: 68.000 lượng bạc Trung-Hoa (đã đóng một nửa) và 2 000 000 phật-lăng Đại-pháp (đã đóng một góc tư).

Tính sổ đến ngày 31 décembre 1927, Hội sử tích được 26.545 000 đồng bạc Hồng Mao dollars cất tại Thượng Hải.

TỔNG-CUỘC LỚN Ở HỒNG-PHÁP: 26 Rue Guynemer SAIGON — máy nói n° 571

PHÓ-CUỘC coi về TRUNG-KỲ và BẮC-KỲ: 19 Rue Borgnis Desbordes HANOI — máy nói n° 659

HỘI LẬP DƯỚI QUYỀN CHÁNH-PHỦ ĐÔNG-PHÁP KIỂM CỐ

Số bạc sử tích của Hội gởi tại Kho bạc-lớn của Nhà Nước ở Saigon.

Muốn hà-tiện cho có cái vốn, hoặc để dành cho con gái khi vu-quy, thì nên lấy một Phiếu (BON) của Hội

VẠN-QUỐC TIẾT-KIỆM

GIÁ PHIẾU, NGƯỜI CHỦ PHIẾU ĐƯỢC LÃNH LÀ

Một ngàn đồng

SỔ TÊN NHỮNG NGƯỜI ĐẠI-LÝ Ở TRUNG KỲ THUỘC QUYỀN Mr CUẾNIN Ở TOURANE

TÊN TỈNH	DANH HIỆU CÔNG CHỖ Ở CỦA NHỮNG NGƯỜI ĐẠI-LÝ
Đông-hới	MM Hồ qui-Tăng, thương-mãi.
Quảng-trị	Thịnh-Lân chủ nhà hôtel Lion.
Huế	Nguyễn-Tiệu, ẩm-sanh, ở trong thành, Rue góc bộ-công
Faifoo	Nguyễn-tấn-Hà, thương-mãi số nhà 105 phố Quảng-đông
Tam-kỳ	Nguyễn-Quang, tư-chủ.
Quảng-ngãi	Trương-quang Luyến, thương-mãi, chủ nhà hôtel.
Qui-nhơn	Phạm-Diệm, thương-mãi.
—	Phan thanh-Khuyến Commerçant et propriétaire de l'Hotel «Phan-Thanh».
Sông cầu	Trần qui Thiều, chủ tiệm chụp bóng.
Nha-trang	Vương-gia-Ngại Commerçant.

HỘI HÀO-HƯNG

ĐỔI CÁCH ĐI ĐƯỜNG LẠI RẤT TIỆN LỢI

Thưa qui ông qui bà, Bản Hội đã mở các chi điểm từ Tourane đến Nhatrang được ba năm nay, trước kia tôn chỉ là tiếp rước bộ hành và bán vé cho các chủ xe mà thôi. Nay Bản Hội ký contrat với sở xe lửa Saigon để chuyên chở hành khách hạng tư và hàng hóa từ Saigon-Tourane khứ hồi, và bán giấy suốt cho quan khách Tourane Saigon khỏi phiền quan khách đến gare chầu chực. Kể từ 1er Décembre 1930, chúng tôi đã nhận trách nhiệm cho xe chạy đúng thì giờ, trong hai ngày theo như thể lệ sở xe lửa đã định, trừ khi đường sá bị hư hỏng.

Xin lưu ý:

Xe chỗ nào nhiều và giá rẻ?

Xe nào đẹp, máy lại tốt?

Xe nào chauffeur giỏi?

Xe nào tiếp rước bộ hành rất lịch sự?

XE HÀO-HƯNG

Vậy xin qui ngài chiếu cố giúp cho HÀO-HƯNG cho được vững bền cũng là việc thương trường của người Annam mới học đòi

Hào-Hưng

Một nhà in cộng sản và một nơi đúc khí giới ở Gò vấp

Hôm trong tết, viên đại lý Gò-vấp đến khám phá một làng trong địa hạt, thì tìm ra được một nhà in cộng-sản và một xưởng đúc khí-giới. Khám xét bắt được một mớ truyền đơn. Có bắt nhiều người.

Tìm ra ba ổ cộng sản

Sau khi bắt được ổ cộng sản ở 210 phố Galliéni, sở mật thám lại truy ra được ba ổ nữa. Một nơi ở Chợ đũi, một nơi ở phố Arras và một nơi ở phố So men. Hiện đã đến ba nơi ấy.

Một người lính Mật thám bị giết

Trong đêm 10 Février lính mật thám đến vây một cái nhà nọ, phá cửa vào, thấy một người dương súng chỉ ra. Lính ngoài bắn một phát súng, người kia bị thương nơi bụng dưới. Liền đó người ta biết ngay rằng người bị thương nọ không phải cộng sản cộng siết gì hết mà lại là một tay mật thám tên là Lê văn Tân, đến rình trước tại đó.

Lập tức cho chở Lê văn Tân vào nhà thương Chợ lớn. Tân đã chết rồi.

NHIỀU NGƯỜI BỊ:

PHÒNG - TÍCH

Bịnh Phòng-Tích đàn ông, đàn bà sức kém thường hay bị, nhất là tự 25 đến 50 tuổi hay bị lắm, vì cơm no, rượu say, vội ham tình-dục hoặc ăn xong đi ngủ hay tắm ngay nên thọ bịnh: gọi là Phòng-tích. Khi thọ bịnh, thấy đầy hơi, tức ngực, cơm không muốn ăn, ăn thì hay ợ thường đau bụng, đau lưng, chân tay mỏi-mệt. Bị lâu năm sắc mặt vàng, da bụng đầy.

Mới bị uống 1, 2 liều, lâu 4, 5 liều, uống không công phạt, chứng bịnh ít thấy đã chịu hoặc khỏi ngay.

Mỗi liều chia hai bận uống, giá: 0p 40

VŨ-ĐÌNH-TÂN, 173 bis, Route Lachtray HAIPHONG.

ÂN-TỨ Kim-tiền năm 1926

ĐẠI-LÝ TRUNG-KỲ

HUẾ: Hiệu VĨNH-TƯỜNG, phố Gia-Long.

TOURANE: THÁI-VIÊN phố Musée và NGUYỄN-THỊ-HUỆ phố Đa-hữu-Vị.

QUANGNGAI: NGUYỄN-NGỌC-ANH, Thạch Trụ, Mộ-Đức và CHẾ-HOÀNG à Sông vệ.

NHATRANG: MỘNG-LƯƠNG-THƯ-QUÁN Librairie.

TAMQUAN: Hiệu ông ĐỘI-CHẤN.

VINH: Hiệu SINH-HUY phố Gare.

DALAT: ĐINH-VĂN-CHÂU, Librairie

FAIFOO: HOÀNG-BẢO-VINH 122 phố Pont Japonais.

DONG-HOI: Lê Quỳnh Commerçant

Khắp ba kỳ có Đại-lý bán cả

CÁC ANH EM

Tôi mắc bệnh LẬU NHẬP CỐT vô ý đồ cho vợ thì vợ tôi bị bệnh, sau sinh KHÍ HƯ HUYẾT BẠCH ĐẦU GIẠ CON thuốc mên trong 3 năm nay vô hiệu sau tôi có xem bài BỆNH QUÝ THUỐC TIÊN HOÀNG-VĂN-ẤP Bắc-Ninh, tôi dùng thì quả thần hiệu, nay vợ chồng tôi khỏi cả, vậy có mấy lời đăng nên cảm ơn ngài, sau phô bày nếu anh em có mắc các bệnh này thì nên dùng thuốc đó, không tốn mà mau khỏi và vô hại sinh dục, hiện vợ tôi đã có thai được 3 tháng rồi, sau này tôi mong rằng ngài lại nghiên cứu cho được nhiều thứ thuốc thần hiệu nữa.

Nguyễn-văn-Toán Phan-Thiết

DO LAI CỦA LOÀI NGƯỜI

(Tiếp theo trang nhứt)

rằng trong cuộc cạnh-tranh để sinh tồn của động vật nó có thể sửa-đổi và phát triển những khí quan và chức năng của nó. Đồng thời những tư-tưởng ý-thức và tất cả những cái hoạt-động về tâm lý về tinh-thần đều là những cái công-cụ để cạnh tranh của loài người. Ai lại không biểu rằng cái tinh giảo hoạt, cái trí mẫn thiệp của con hầu, con mèo, con chồn, con hồ, đều là những công cụ cạnh tranh của nó, có khác chi những móng sắc răng nhọn của nó đâu! Như thế ý thức đã là cái công cụ để cạnh tranh thì cũng do tự-nhiên đào thải mà tiến lên; vậy thì rõ ràng rằng ý thức mà phát-sinh là rất tự-nhiên, theo luật nhân quả như sự do lai của khí quan loài người và động-vật vậy.

Đương bởi lịch-sử loài người mới manh nha, nhiều người hợp nhau ở thành một bầy, đối với những sự vật bề ngoài đã có nhận biết qua loa, nhưng tri thức ấy đều là bởi trạng thái động-vật di truyền lại cũng cùng một tánh chất với cái trí tước đào hang làm ổ của động vật khác. Song vì sao mà lý-trí của loài động vật cao đẳng vẫn cứ ở trong cái trạng thái của loài người nguyên thủy mà không tiến lên được, còn lý-trí của loài người thì lại tiến hóa lên đến trình độ ngày nay? Cái nguyên nhân là vì khác nhau ở cái chất (qualité) chớ không phải ở cái lượng (quantité). Nói khác ra: Trong khoản loài người động vật không phải lấy trình độ phát triển của khí quan, mà lấy cái thực chất cao hay thấp để làm tiêu chuẩn phân biệt. Cái nguyên nhân chủ yếu là vì chỉ có loài người là sinh sản được những đồ đạc để làm việc. Loài người có năng lực làm ra đồ đạc, nên đương thời kỳ mới biết dùng đồ đó, thì đã vượt lên tất cả động vật rồi. Loài người có đặc tính ấy, nên trong cuộc cạnh tranh để sinh tồn, bất tất chỉ chuyên nhờ vào những khí quan trời cho. Vì như: Trước kia loài người không có sức gò bắt được chim bay, mà người và chim hai bên đều sinh hoạt riêng nhau không tương quan chi cả. Từ khi công cụ lần lần cải tiến, tuy là mới lấy đá để ném thôi nữa, thì loài người đối với chim cũng đã có cái năng lực thống chế rồi. Loài người nguyên thủy tự mình chưa từng sinh sản được đồ ăn; chỉ dùng sức để đi lượm lặt hoặc bắt lấy, cho nên đồ ăn ấy chỉ là sản vật tự-nhiên thôi. Người ta ở trong tình-hình ấy, thì đương nhiên cứ phải tranh đấu luôn luôn với những mối cừu địch trong tự nhiên giới. Nếu người mà không phải một người sinh sản (producteur) thì tự nhiên mối cừu địch ấy đến muôn đời cũng không hết. Nhưng người ta lại có thể chế-tạo đồ đạc, nghĩa là có kỹ thuật để sinh sản. Đã có cái kỹ thuật nguyên thủy rồi, người ta bèn có thể ngừa được thú dữ, kiếm đồ ăn, dùng sức ít mà hiệu quả so với trước thì nhiều hơn. Công cụ và võ khí càng ngày càng chế ra nhiều cách, người ta có thể lìa chỗ rừng rậm mà ở ra chỗ rộng, cũng không đến nỗi sợ thiếu đồ ăn. Cho nên từ khi loài người biết chế tạo đồ đạc, thì cái trình độ sinh hoạt đã tăng tiến lên rồi. Lại phát minh được lửa nữa, văn-hóa lại nhân đó mà tiến lên càng mạnh.

(Còn nữa)

Nguyễn-thị-thu-Ba

VIỆC THẾ-GIỚI

TRUNG-HOA

Tết

Bắc-bình, 17 Février. — Tuy chính phủ cấm ăn Tết âm lịch mặc dầu Bắc-kinh vẫn cũng cứ ăn Tết, vẫn cũng cứ bày những trò chơi như mọi năm, các nhà buôn đều đóng cửa.

Thượng-hải, 17 Février. — Nhơn nhịp đầu năm âm lịch, chính phủ ra lệnh cấm các công sở và các trường tư không được nghỉ, tuy vậy các trường tư muốn khỏi có sự lôi thôi nên cũng viện cớ chơi xuân mà nghỉ vài ngày.

ẤN ĐỘ

Ông Gandhi tại dinh viên kinh lược

Bombay, 17 Février. — Đến ngày 18 ông Gandhi sẽ thân hành đến dinh viên kinh lược; trong cuộc hội kiến nầy không có điều kiện gì cả, cũng không có người thứ ba nào dự.

Bombay, 19 Février. — Cuộc điều đình của ông Gandhi với viên kinh lược chắc không giải quyết được gì.

Bombay, 20 Février. — Báo «*Héraldo*» tám ngày trước đây có đăng tin rằng chính phủ định đày ông Gandhi và 200 lãnh tụ của Hội nghị quốc gia Ấn-độ ở Sainte-Hélène nếu Hội nghị ấy còn bác bản hiến pháp thảo ở Luân-đôn. Đến nay vẫn còn chưa thấy cải chính.

Thợ dệt đình công

Calcutta, 19 Février. — 5.000 thợ dệt ở Howrah đình công để phản đối sự giảm 40 000 thợ và bớt mỗi tuần 14 giờ làm việc, bắt đầu từ 2 Mars cho đến Décembre.

ÂU-CHÂU

PHÁP

Thợ thuyền làm reo

Paris, 19 Février. — Hôm qua các người làm việc ở hãng xe điện làm reo trong 24 giờ để phản kháng về việc phòng giám-đốc sở ấy không nhận các đều yêu tăng tiền công cầu của họ.

La Rochelle 20 février. — Các phu làm dưới bến tàu biển đồng tình với phu ở Hambourg không chịu bốc hàng của một chiếc tàu Đức, các nhà thầu khoán phải tạm đình việc bốc chàng dưới các tàu.

Vấn-đề thất-nghiệp

Paris, 17 Février. — Hạ nghị viện đã bỏ thăm khả quyết bản dự thảo của chính phủ định trích 25 triệu để trợ cấp những thợ thuyền thất nghiệp.

ANH

Vấn-đề thất-nghiệp

Londres, 13 février. — Hạ nghị viện bỏ thăm thêm 20 triệu về số trợ cấp cho thợ thuyền thất nghiệp.

Thời hạn cưỡng bách giáo dục

Londres, 19 février. — Thượng nghị viện đã phê quyết việc thêm thời hạn trong việc cưỡng bức giáo dục trong các trường sơ đẳng tiểu học.

TÂY BAN NHA

Tình hình chính trị

Madrid 15 février. — Sau khi Nội các từ chức, quốc vương lần lượt hỏi ý kiến các nhà chính trị. Bá tước Romanones và ông Garcia Prieto lãnh tụ đảng tự do khi ở Vương-phủ ra nói có ngỏ ý với quốc vương nên lập một tòa Nội các «liệp-tác». Lần-lượt ngài tiếp các ông Sanchez Guerra, lãnh-tụ đảng bảo thủ, de Villanuera, Alvarez.

Madrid, 15 février. — Quốc vương đã điện mời ông Alba là lãnh tụ đảng tự-do về Paris. Ông nầy hiện bị chính phủ chuyên chế bắt đi đày. Các chánh trị phạm bị bắt hồi trước đều được tha.

Nội các mới thành lập

Madrid, 18 février. — Chính-phủ đã cải chính tin đồn sẽ lập một chánh phủ chuyên chế thứ ba. Quốc vương hiện đã cử Thủy-sư đô-đốc Aznar tổ chức Nội các mới.

Nội các mới tổ chức như sau nầy:

Tổng lý: Aznar; Ngoại giao: Bá-tước Romanones, Tư pháp: Garcia Prieto, Nội vụ: Hầu tước Hoyos, Quân vụ: Béranguer, Kinh tế: Bagallal, Lao-động: Maura, Tài chánh: Ventorsa, Công vụ: Cierva, Hải quân: Thủy sư Đô đốc Rivera. Các quan Tổng trưởng hiện đã tuyên thệ.

Hai cuộc biểu tình

Santander, 20 février. — Một cuộc biểu tình quan trọng gồm có hàng mấy ngàn người do các trang sư, các người lãnh tụ đảng cộng hòa và xã hội, các đại biểu của những đoàn thể thợ thuyền chức đề yêu cầu tha các chính trị phạm.

Bọn biểu tình kéo đến trước dinh quan tổng đốc bản tỉnh, ông nầy hứa sẽ độ đơn thỉnh cầu về bộ. Bọn biểu tình giải tán.

Barcelone, 19 Février. — Quốc gia tổng công hội chiêu tập các liên hiệp nghiệp đoàn tổ chức cuộc mít-tin gồm có hơn 5000 người.

Họ quyết định những việc sau nầy:

1) Yêu cầu tha cho các chính trị phạm.

2) Yêu cầu chính trị phải công nhận quyền lập nghiệp đoàn

3) Chấn chỉnh lại hết các sự bảo đảm về hiến pháp và chức nghiệp.

Hãng **SÉTÉGA** ở Quinhon cần 10 người contrôleurs, lương mỗi tháng là 20$00, tiền cơm 15$00; nạp tiền ký quỹ 100$00 đặng giữ gìn đối trên xe: ai muốn làm nên viết thơ cho SÉTÉGA Qui nhon đặng thương lượng, nếu để qua ngày 1er Mars 1931 thì hãng không nhận đơn nữa.

La direction.

Thế nào là mỹ-thuật?

Các ngài muốn xem nghề ảnh mỹ-thuật đã có tiếng nhất ở trong cõi Đông-pháp này thì xin mời đến hiệu HƯƠNG-KÝ Photo 48 Hàng Trống Hanoi. Bản-hiệu chủ-nhân sẽ nghênh tiếp một cách trân-trọng.

VĂN-HÓA-LANG

Số 23

Nguyên-văn của **Jack London**

Giang-hạ *dịch-thuật*

CHƯƠNG THỨ MƯỜI BA

Nguồn ân bể ái

(Tiếp theo)

Mỗi ngày ông Vệ-cốt lại cứ vuốt ve con Bạch-nha, và con Bạch-nha thì mỗi ngày cũng lấy làm thích thêm. Nhưng mỗi khi ông Vệ-cốt đông đến nó thì nó cũng la lên vì nó chỉ biết một tiếng la ấy, tiếng la làm cho người ta khiếp sợ. Nó vốn muốn làm cho cái tiếng ấy trở nên dịu ngọt, để tỏ cái cảm giác của nó, nhưng nó không thể nào đổi được. Nhưng mà trong cái tiếng ấy ông Vệ-cốt lóng tai nghe cũng nhận ra một cái giọng rõng khác thường. Khi chủ nó ở gần bên nó, thì nó nghe trong giọng khoang khoái vô cùng, mà đến khi chủ nó đi nó lại phát buồn tưởng như có một vật gì thiếu cho cái đời của nó. Trong cái đời quá vãn của nó, nó chỉ biết tìm cho được sự sung sướng phần xác, và tránh các sự hình phạt; đó là cái mục đích độc nhất của nó. Bây giờ thì cái sự cần của nó lại thêm lên, chừng nầy chuyện không đã nữa. Ngày nay mỗi buổi mai giậy đúng lễ thì cứ nằm yên trong cái ổ của nó, đã ấm lại được kín đáo; mà nó không muốn, nó bèn đi đến đứng trước cửa trại tại chỗ lạnh lẽo trống trải, nhiều khi phải đứng cả mấy giờ, để chực cho thấy mặt cái ông chủ nhân từ hiền hậu của nó, để được ông lấy tay rờ nó, được nghe những lời dịu ngọt của ông. Bây giờ sự cực khổ của nó, nó không lấy làm phàn nàn. Thật trước kia là vật qui nhứt của nó, bây giờ cũng không thấy qui nữa; nhiều khi đương giữa bữa ăn nó thấy chủ nó đi thì nó cũng bỏ mà đi theo.

Thật chủ nó là một vị thần, một vị thần nhân từ bác ái mà nó chưa hề gặp, và bây giờ nó đương hưởng cái hào quang từ vị thần nầy gợi ra. Cái lòng hâm mộ yêu mến của con Bạch-nha là vẫn âm thầm, không phát lộ ra ngoài bề hình thức, vì nó đã lâu rồi bị ở vào cái cảnh khốn khổ không biết sự vui thú là gì, nên không sao biết tỏ cái sự thú bề trong ra bề ngoài được. Vậy nên nhiều khi chủ nó cái xuống nói với nó những lời an ủi, nó lấy làm buồn bã bức tức vì không sao tỏ cho chủ nó biết cái cảm tình nồng nàng của nó.

Lần lần nó cũng hiểu rằng phải để mấy con chó của chủ nó yên. Sau khi làm cho chúng biết cái uy quyền của nó thì nó để cho chúng yên. Nó lại cũng không phản đối lão Mật vì nó nhận ra lão Mật là một người tay chưn của chủ nó. Khi cho nó ăn thì lão Mật cho ăn, nhưng nó cũng biết rằng đồ ăn ấy là của chủ nó. Chính lão Mật thắng bộ đồ xe tuyết cho nó lần đầu. Nhưng nó không chịu, chờ đến khi ông Vệ-cốt thân hành can thiệp vào, nó mới chịu để cho lão Mật thắng. Về sau nó vâng lời lão Mật, vì nó biết lão Mật chỉ làm những mệnh lệnh từ chủ nó phái xuống. Ấy là nó nhận cái công lệ phải làm việc.

Một ngày kia lão Mật nói:

« Hôm trước ông mua con chó nầy mà trả số tiền to tác như thế, thật đã rõ biết cái giá trị của nó, thật ông rất có mắt tinh đời. Ông đã thắng lão Bô-tê một nước, đó là chưa kể trận đòn hiểm có mà ông đã tặng cho lão ấy ».

Ông Vệ-cốt không trả lời nhưng nghe nhắc đến câu chuyện cũ, cặp mắt lộ vẻ tức giận vô cùng, chỉ nói lầm thầm mấy tiếng:

« Đồ khốn nạn! lả súc sanh! ».

Đến mùa xuân năm sau thì con Bạch-nha lại phải trải qua một cơn phiền não mà nó chưa từng biết. Cái ông chủ nguồn ân bể ái của nó đi đâu mất. Trước khi ông đi thì lại thấy đồ đạc vô thùng chở đi trước. Nhưng nó không hiểu đó là sự chuyên chở vật dụng, thường có trước mấy cuộc hành trình. Chỉ về sau khi thấy chủ nó đi khỏi nó mới hiểu.

Chiều hôm ấy nó cũng đứng trước cửa trại chờ, mà chờ càng ngày càng vâng, chẳng thấy tiếng tăm dạng của chủ. Đến khuya, khi gió lạnh thổi, thêm cái cảnh hiu quạnh giữa tuyết, nó không thể chịu nổi phải lui bước tìm nơi núp; rồi mỏi quá phải thiếp ngủ. Nhưng đến lúc hai giờ khuya thì cái cơn buồn nó giục lại, làm cho nó thức giấc giậy; rồi nó chạy tới trước cửa trại, giữa ngọn gió lạnh thấu xương mà lóng tai để nghe cái tiếng chưn người chủ. Mãi đến rạng ngày nó mới thấy cửa mở, rồi lão Mật bước ra. Bạch-nha nhìn sửng lão Mật. Lão Mật thì không biết làm thế nào mà nói cho Bạch-nha hiểu được những chuyện đã xảy ra. Ngày tháng cứ qua mà không thấy bóng người chủ yêu mến kia thấp thoáng. Con Bạch-nha xưa nay chưa biết đau ốm là thế nào, nhưng ngày nay phải để ra đau, đau cho đến đỗi lão Mật phải dắc vào góc trong trại. Rồi tiếp đó trong một cái thơ viết cho ông Vệ-cốt, lão Mật có viết mấy chữ tái bút như sau:

« Con súc khốn kia không muốn làm việc; nó cũng không chịu ăn uống gì. Tôi không biết làm thế nào. Nó muốn biết về công việc của ông, muốn biết ngày nay ông ra thế nào. Nhưng tôi không sao có thể làm cho nó hiểu được. Tôi tưởng là ngày nay nó đương bầy ốm và nếu cứ như thế nầy thì nó chắc không sống lâu được ».

Mấy câu nói của lão Mật là tích xác. Mỗi lần Bạch-nha đi ra, thì tất cả các con chó kia đến ăn tiếp, mà Bạch-nha cũng không thể chống cự lại. Ở trong trại thì nó cứ nằm một bên bếp và không chịu ăn. Lão Mật dầu có nói với nó dịu ngọt lầm thầm, hay là có chuổi mắng nó, nó cũng không để ý đến, không tỏ ra cảm động. Nó chỉ đưa cặp mắt buồn mà trông lão Mật, rồi một chập cái đầu xuống nằm yên.

(Còn nữa)

Một nhà đại-lý thuốc Nam ở Huế

Nhà thuốc NAM-THIÊN-ĐƯỜNG Nam-Định, là nhà làm thuốc đã nổi tiếng khắp Đông – Dương, xa gần ai cũng hoan-nghinh và ngợi khen thuốc NAM-THIÊN-ĐƯỜNG là thần hiệu nhất, các ngài ở Trung, Nam-kỳ hằng ngày gởi thơ ra mua thuốc rất nhiều, mà gởi thuốc từ Nam-định vô các tỉnh đường trong thì mất nhiều thì giờ và tốn nhiều tiền cước cho người mua thuốc. Nay bản đường đã đặt thêm một nhà Đại-lý là hiệu VĨNH-TƯỜNG ở đường Gia-long thành phố Huế để tiện việc bán thuốc và gởi thuốc cho các nơi đường trong. Vậy các quý ông quý bà ngài nào ở gần Huế thì xin cứ đến hoặc cứ hỏi tại nhà Đại-lý VĨNH-TƯỜNG thì cũng có đủ các thứ thuốc như ở tại bản đường vậy, xin các ngài sẵn lòng chiếu cố để chấn hưng cho đường thực-nghiệp nước nhà thì chúng tôi cảm tạ vô cùng.

Nam-Thiên-Đường *kính cáo*

THÊM SỨC MẠNH CHO LOÀI NGƯỜI,
TRỪ TUYỆT CÁI HẠI VÔ CÙNG CHO XÃ HỘI

Không gì bằng:

THUỐC BỔ PHỔI
Hiệu THẦN-TIÊN

Kiêm trị các chứng đau phổi, ráo phổi, ho đờm, ho khan, ho ra huyết, ho lâu thành lao, mất tiếng, ngứa cổ.

Mỗi lọ 0$30

Môn thuốc Thần tiên

Tổng cục: 123 phố Khách NAM-ĐỊNH

Đại lý: 24 Hàng Đường HANOI

Thơ và mandat gởi cho:

NGUYỄN-XUÂN-DƯƠNG

123 phố Khách NAM-ĐỊNH

HÀNG TƠ LỤA

Nhà máy dệt FLACHET LEVANNHAN & Cie

ở Huỳnh-kim gần Bình-định

có dệt các thứ hàng toàn tơ giày hơn hàng ngoại - quốc nhuộm kỹ không phai màu.

để quí bà dùng: làm khăn choàn, hoặc may quần áo, có *nhiễu, lụa, lãnh, cẩm-nhung* đen trắng các mùi;

quí ông dùng: may áo mát hoặc áo lót thịt có các thứ *lụa* và *nhiễu*, may âu-phục có *Shantung* tơ

MAGASIN DE SOIERIES
TÂN LỢI
138-140, Bd Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Bổn-hiệu bán sỉ và bán lẻ đồ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là: lãnh, xuyến, trừu, cẩm-nhung, cẩm-chân v v... Hàng thiệt tốt, thiệt bền, hàng nhuộm đen mặc đến rách không hề sợ phai trổ. Bán lẻ đồ các thứ hàng Bombay, hàng Nhựt-bổn v v... Khăn đội đầu rất và thêu nhiều kiểu, nhiều màu thiệt đẹp.

Trở bán sỉ và lẻ đồ các thứ màu nhuộm của Tây hiệu "Teinture Idéale" danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits "Kim-Thời" của bổn-hiệu chế-tạo chẳng khác nào biscuits mélanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$75 tại bổn-hiệu mua sỉ có huê-hồng.

Ở Bắc-kỳ có bán ở hiệu Quảng-vạn-Thanh Nội-hóa N° 120 Bonnal Haiphong, giá mỗi hộp là 0$80.

Bổn-hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thơ thương-nghị.

TÂN-LỢI

138-140, Bd Tổng-đốc-Phương Cholon

Câu chúc tân xuân
Bài hát ả Đào

Năm nghìn chín ba mươi một lẻ
Bóng Đông Quân vừa khé tia hồng
Cõi Á Âu Xuân sắc chập trùng
Vui mắt nhỉ nay trông hoa đỏ ối
Núi bạc gấm hoa thêu đẹp mới
Cảnh bồng nầy nở tối tươi thêm
Cảnh chơi vui non nước thần tiên
Giai tài tử gái thuyền quyên xuân đắc ý
Mừng nhau cúc mấy lời cung hỷ
Chúc niên tăng phú quí vinh hoa
Tuổi xuân xanh mừng hãi chưa già
Giời cho tuổi hẳn người ta thêm kiến thức
Ai ai ấy, Rộng học vấn gồm nuôi trí đức
Vẽ nhân tài tô sứng với trăm hoa
Chữ rằng xuân nhựt do đa.

AN - THÀNH 87 Phố hàng Đào 87 HANOI

BEKA mới ra được 18 dĩa HUE

Chỉ Béka lấy được tiếng **ĐỜN TRANH** vào dĩa hát, nghe rõ như thiệt

CÁC ĐIỆU:

CÔ DUNG:

310 Ca Long-Ngâm đờn nguyệt và nhị
323 Nam Ai: mênh mông sông rộng (nguyệt nhị)
324 Nam Bằng: Kéo neo tàu chạy / Trầm năm dặng bao lâu — id
322 Hò mái Nhì (đờn nhị)

CÔ DỌI

317 Ca vọng phu (bầu nhị) / Hát ru em (nguyệt nhị)
319 Nam Ai: Năm canh gió thảm mưa sầu (bầu nhị)
320 Nam Bằng: Buồn trông trời bể bơ vơ / Gấm hoa mà lại thêm bông — id

CÔ NHƠN:

327 Nam Ai: Biết ai tâm sự (đờn nguyệt)
328 Nam Ai: Tiếng ve dẳng dỏi (đờn bầu)
334 Nam Bằng: Vì chưn con tạo lá lay (đờn Tỳ) / Khiến chi xa kiều ngài quê (đờn Nhị)

HÁT BỘI:

335 Tuồng phản Đường Lan-Anh cứu Tiết-Cương Nam khách
336 Lý phụng Đình ve Hương Thông (hát khách)
338 Địch Thanh trốn, Thoại ba đi tìm, Tẩu mã và Nam
339 Phương Cơ đã điên qua ái lý đáo điên) có bong lơn
311 Hồn Thể phụng đưa Thiên Long qua đèo (thất oán, nam ai)

ĐỜN HÒA:

348 Nam Bằng: Bầu và Nhị / Nguyệt TRANH

Mme RICHARD RUE CITADELLE (HUE)

PHONG-THẤP! TÊ-BẠI!

Cao » Tam-Xà »

tại hiệu **SINH-HUY**

Từ khoảng rằm tháng chạp ta giở lên, bản hiệu còn tiếp được rất nhiều thư của quý khách ở xa gởi về mua cao «Tam xà». Tiếc vì thứ cao «Tam xà» độ trong năm tại tiệm chánh chế không đủ mà bán, thiệt có phụ tấm lòng chiếu cố của quý khách nhiều lắm. Bắt đầu năm nay cao «Tam xà» đã chế xong và có gia giảm thêm cho được chóng công hiệu hơn để cảm tạ lòng quý khách bấy lâu. Mong quý khách lưu ý.

NGUYỄN - TỪ dit SINH - HUY

N° 44 Rue de la gare — VINH

Kính cáo

Cao **TAM XÀ** chuyên trị **PHONG-THẤP TÊ-BẠI.** Tứ chi mỏi nhức, gân cốt bưốt đau, sưng tay phù chân, đau lưng mỏi vai, cử động khó khăn, thịt tê da buồn, đấm bóp chẳng đau. Ấy là do vinh vệ bất điều, khí huyết hư nhược, ngoại cảm phong hàn, trong chứa đàm thấp, sâm nhiễm vào mình, chạy khắp ống xương mà sinh ra, nếu để lâu, hoặc điều trị thất cách sẽ thành cố tật. Nếu chứng bệnh như vậy chỉ dùng trong vòng 3 lọ «Tam xà» là khỏi hẳn.

Giá mỗi lọ 1$50

MỘNG-LƯƠNG THƯ-QUÁN DƯỢC-PHÒNG
(ANNAM) NHATRANG

A/ — Chuyên bán các thứ sách quốc văn xuất bản tại Trung, Nam, Bắc kỳ; các đồ văn phòng tứ bửu, các sách học, sách tây v. v...

B/ Đại lý các thứ thuốc cao, đơn hườn, tán rất linh nghiệm của các hiệu Bào chế Việt-Nam:

1 - *Tham-Thiên-Đường Dược Phòng*
2 — *Nam-Thiên Đường Dược-Phòng*
3 - *Thuận-Long Đường Dược-Phòng*
4 — *Thuốc bổ nha phiến đại tài của Hồng-Lạc-Đường Faifoo*
5 — *Từ-Ngọc-Liên Dược-Phòng*
6 — *Võ-Đình-Dần Dược-Phòng*
7 — *Thuốc trị phòng-tích thần-hiệu của Y sĩ Võ Đình Tân Haiphong*

C/ — Đại lý các thứ dầu:

Khuynh-diệp, Ba cô, nước Sông Hương, Mười thương. v. v. của VIỄN-ĐỆ ĐỒNG-HỚI

Nam-diệp, Cốt thần, nước bông, xà phòng thơm, v. v. của hiệu THUẬN-LONG HANOI

Các thứ phấn sáp Trường-Xuân của bà DANG-THI-HOI SAIGON

D/ — Đại lý các thứ sơn đủ màu (peinture pour toutes couleurs

E/ — Đại lý bán lẻ các thứ báo Tây, Nam xuất bản tại Trung, Nam, Bắc kỳ.

Các ngài ở xa muốn hỏi điều gì xin viết thư về, bản quán vui lòng trả lời ngay.

Ngài nào muốn ủy quyền đại lý xin viết thơ thương lượng.

Bản quán chủ ý thật thà, ngửa mong đồng bào xa gần huệ cố.

Chủ nhơn **VƯƠNG GIA-BẬT** Kính cáo

BAC-NINH
Bệnh quỷ đá có thuốc tiên!!

Nếu ai mắc LẬU, hay TIM-LA, hay LẬU nhập CỐT nghĩa là khỏi rồi mà trong người nhọc mệt thỉ đâm uống rượu thì sáng có mủ, hay trong thịt nó buồn như kiến, hay cần cái nhốt một cái, xem đã bỏ mủ vì các vi-trùng GONOCOQUE nó ăn vào trong xương, trong máu, hễ trở giời thì như vậy, bệnh này rất nguy hiểm và chuyền nhiễm, nếu để cho lâu đàn bà thì người ấy mắc bệnh đau GIA-CON (Matrice) khí hư huyết bạch, bằng huyết v. v. thì sinh đẻ rất hám, nếu đẻ con thì hay hỏng mắt, còn TIM-LA nhập CỐT, ngoài khỏi như trong máu trong xương còn vi-trùng SPIROCHETE DE SCHANDINE cho nên trở giời hay sốt, đau đầu, đau mình, đầu ăn đầu xuống, chân tay mỏi mệt, các cái nọc này nó chuyền-nhiễm rất là nguy hiểm, vì thế cho nên ta nhiều người đã rồi, đã ra hôi ra nọc, đã con trừa cái nọc, thiếu cái bia, ta đã quấy ngờ, vì cái nọc này nó chuyền sang từ lúc thụ thai, nếu mắc bệnh không tìm được thuốc thần hiệu này thì các nọc ấy nó chuyền nhiễm sang mấy mươi đời, như cha sang đến chắt chít, v. v. vì thế nhiều người thử không có bệnh gì xem máu thì trong có vi-trùng TIM LA. còn như bệnh HỎ LOÉT (Chancre-mou) bệnh này nó cũng có vi trùng BACILLE DE DUCREY, các vi-trùng này nó cũng ăn vào trong xương, trong máu, nó cũng nguy hiểm như TIM-LA, bệnh này cũng có nhiều người tuyệt hại đến thân thể, vậy các ngài mắc phải các bệnh này dù nặng, hay bệnh nhập CỐT mấy mươi năm, hay mới mắc phải, thì lập tức dùng ngay thuốc HIỆU HOÀNG-VĂN-ẤP, số nhà 67 phố Ninh-xá Bắc-ninh (Tonkin) thế nào cũng phải mau khỏi, và rút hết nọc, người có bệnh uống thuốc vẫn đi lại làm ăn như thường, khỏi bao giờ không biết, thực thế vậy, nếu lâu đàn bà có thai uống cũng được không hại gì cả, thuốc LẬU 1p00, TIM-LA 2p00, thuốc CHANCRE-MOU cả uống và bôi 2p00, ĐẠI-LÝ LÊ-NAM-HƯNG Commerçant Rue de Gia-long à PHAN-THIẾT, PHUHÀ 87 Rue des Médicaments (Phố Hàng-Bát) và HANOI hiệu QUẢNG-HIỆP-THÀNH Phú-nhơn à QUẢNG-NGÃI, Lưu-thành-Tạp Hàng-phố Công-sở à Longxuyên «Cochinchine» nếu ngài muốn mua thì gửi cho một ít tiền trước vào bản hiệu gửi tinh hóa giao ngân rồi hồng, còn như ngài nào muốn làm đại-lý xin viết thơ về bản-hiệu.

MUỐN: MAU ĐƯỢC MẠNH KHỎE?

thì nên dùng Bác-Thánh-Dược của hiệu: Tạo-nhơn-Đường Hocmôn là danh tiếng

NAM - KỲ THÀNH CÔNG BÁC THÁNH - DƯỢC

1) THẦN HIỆU TÊ BẠI HOÀN, chủ trị các chứng phong tê bại xuội nhức mỏi hoặc sảng bại tê sưng rất thần hiệu: mỗi hộp giá 1p.20

2) ĐIỀU KINH BẠCH ĐÁI HOÀN, là thuốc bổ huyết điều kinh và trừ BẠCH ĐÁI HẠ đau bụng xót ruột, xây xẩm đều trừ được hết uống vào thì động khỏe mạnh: mỗi hộp giá 1p.00

3) SÍ LAO BỔ TẠNG HOÀN, là thuốc bổ lao quí ông, quí thầy, quí học-sanh làm việc mệt mỏi bổ tinh thần rất hiệu nghiệm bổ phổi trừ ho-lao giải trí não, là thánh dược, mỗi hộp giá 1p.00.

4) NGŨ LÂM BẠCH TRƯỢC TÁN, chuyên trị về chứng đau lậu-kim-thời, hoặc lâu, hoặc mau, uống thì trừ hết (mủ hoặc trược độc) tánh thuốc ôn hòa dễ uống. 12 bao: 2p.00

(4-4) DƯƠNG MAI SANG ĐỘC HOÀN, trị các chứng PHONG-TÌNH DƯƠNG MAI CÓ GHẺ, SANG ĐỘC PHÁT SƯNG HỘT XÀI hoặc cốt khí còn ẩn trong mạch máu hoặc chưa trổ ra hoặc âm-ỷ nhức đầu hoặc LẬU ĐỘC và nhiệt độc đều trị đặng tất cả, bịnh nhẹ uống 10 bao, nặng uống 15 bao tuyệt độc khỏi trừ căn; (không hại vệ-sanh) KHÔNG HẠI SANH DỤC thứ thuốc bổn hiệu mới tìm đặng là phương thuốc thánh bài số 4-4, 12 bao các et giá . . . . 3p.00.

5) HÓA ĐÀM CHỈ KHÁI TÁN, trị các chứng ho phong ho đàm (HO NHIỆT) Ho ban trái mụt trong cổ hoặc ngứa cổ v. v... 12 bao giá. . . 1p.00.

5-5 THUỐC HO HOÀN trị ho huyết ho sản-hậu, hoặc già-cả ho mệt, ăn ngủ thất thường, mỗi hộp 12 hoàn 1p.00

6) BỔ TÁ THUẬN QUYÊN TÊ, nhảo DỒNG-HỒ-TREO, trừ đặng cái giống độc ở trong bụng chói nước bịnh hậu đau bụng lâu năm xổ không phạt tì-vị xổ khỏe không đau bụng khỏi cữ kiêng. 12 bao 2p.00.

7) THANH NHIỆT GIẢI - BAN - TÁN, trị các chứng BAN CHẨN nội nhiệt, bịnh hậu da vàng, con nít ĐỔ MỒ HÔI ĐẦU hoặc CAM TÍCH bụng lớn, 12 bao: 1p.00

8) ĐOÀN DƯƠNG CẤP CỨU HOÀN, chế ngày mồng năm tháng năm gấp trị các chứng, nhứt là trị bịnh thời khí, dịch khí, cảm mạo thương hàn đi đường đem theo hộ thân thật là LINH - ĐƠN; mỗi hộp 30 hoàn giá 1p.30.

BÁC THÁNH DƯỢC CỦA BỔN HIỆU KHÔNG TỰ KHOE;

Đồng bào anh em chị em cũng đã biết rõ là BÁC THÁNH DƯỢC đã có giấy chứng-nghiệm;

Ở xa muốn mua thuốc thơ hoặc mandat thì đề ngay:

Monsieur TRƯƠNG MINH Y

Directeur TẠO NHƠN ĐƯỜNG

N° 4 Rue de la Gare à HOCMON

Chấn - hưng y - nghiệp

Y nghiệp nước ta từ xưa tới nay không qui củ nhất định không có thí nghiệm và không xem xét đến nơi. Duy chỉ lấy bốn phép «*vọng văn vấn thiết*» làm chuẩn đích, chữa trong bốn phép ấy nếu không khỏi thời bảo là tại số, nhưng nhà lương y biết đủ bốn phép ấy thời rất ít, còn những hạng không học chỉ xem qua sách thuốc cũng có mấy bài gia truyền cũng lợi dụng con dao cầu làm kế sinh nhai thời rất nhiều, họ cũng chữa bệnh cốt lấy đồng tiền, con khỏi nay không mặc thuốc với bệnh.

Nay bản hiệu tôi chuyên nghề làm thuốc học rất công phu, chuyên tâm kẻ cứu đông, tây y học, bệnh đáng cắt mổ chữa theo hóa học, bệnh thuộc khí huyết thời dùng bắc dược. Bản hiệu xem mạch biết đích bệnh căn. Hoàn tán cao đan chế luyện theo đúng phép. Chữa đủ các bệnh người lớn trẻ con, dù mới dù lâu cũng đều khỏi cả, đến như những bệnh sắp nguy cấp đến nơi, các thầy đã chê khi mới đến bản hiệu chữa khỏi được nhiều

Có chữa các bệnh như sau này:

Đàn ông mộng-tinh, di tinh 1$00, đàn bà kinh thủy không đều, huyết hôi bạch đái, không đẻ hay có đẻ không nuôi thai tiền sản hậu 1$00; đau bụng, đau tức kinh niên 1$00, ho lao, ho hen, đàm suyễn, thổ huyết, khái huyết, tiện huyết 1$50; phong thấp co-chướng tê bại 0$50; đau mắt màng mộng 0$50, đau mắt có lông cặm, chữa theo hóa học một ngày thời khỏi, mắt đẹp không có sẹo 5$00; trẻ con cam kinh 0$50; lậu và giang mai hứa rút nọc không tốn tiền lại sinh dục như thường 1$00, chai con 0$50. Thuốc chữa [illegible] 4 tháng, còn các bệnh khác kể ra không xiết.

Thuốc cai nha phiến văn minh, uống và người rất khỏe, nặng độ 10 ngày, nhẹ thời tuần lễ là hết bệnh nghiện, nếu không bỏ được, xin giả lại tiền. Khi mua phải nói rõ ăn nhiều hay ít, có tật bệnh chi không, người yếu hay khỏe, để tôi chế thuốc cho hợp với bệnh, gửi cách linh hóa giao ngân. Thuốc này đã có giấy chứng nhận là không có chất thuốc phiện. Hạng nhất 5$00, hạng nhì 3$00, hạng ba 2$00 và 1$00, chai con 0$50 để bi:

Monsieur **Trần-đắc-Sử** dit TAM-TỈNH

Phố Cửa đông, Hàng gà, số 20 HANOI

Tiệm Đông kinh ở tỉnh Dalat có bán đại lý thuốc CAI NHA PHIẾN cho hiệu tam-tỉnh Hanoi. — *Cần mỗi tỉnh một nhà đại lý bán thuốc cai nha phiến.*

Ông Tôn-thất-Huy tiệm thợ may phố Gia-long Phan thiết hiệu hợp-ích Nha trang bán thuốc Cai nha phiến cho hiệu tam tỉnh Hanoi.

THUỐC CAI NHA-PHIẾN CẢI-LƯƠNG

Khi xưa người Tàu, đô-hộ nước ta, họ có đem, qua một chứng bệnh nghiện, bệnh ấy truyền nhiễm, cho đồng bào ta, nay đã tràn ra, thôn quê khắp chốn, hội-hè đình-đám lấy nó làm vui, hễ người thấy mùi, đâm vào như trả, nếu không có thuốc, trừ khử cho mau, quyết chẳng bao lâu, nòi giống Lạc, suốt lượt nằm nghiêng, văn-minh ngỏ nào tiến bộ vô mỏ, thịnh-cường sao đặng, nghĩ tới đau lòng.

Nhân trót vui chơi, làm tôi vua Mán, tới ba mươi năm *tại gia thiết-điện, nhất nhật nhị-thời, đèn-nhang bất-tuyệt, nên chi suốt hết cách nghiện con hương, cũng phường đã từ, khi tôi sực nhớ, lịnh tự kể trên, gia tâm kể cứu, lấy mình thí nghiệm, nghiền tinh dàn từ, may sáng chế ra, được thứ thuốc cai, chưa ai nấy khỏi, thuốc chế tài tình, với ba tính không, uống thơm, ngon, ngọt, nấu cách kỹ na, để trừ con ma Phù dung độc địa, nhiều-hại đồng bào, đã mấy thế kỷ, chìm xói vô cùng.*

Ai muốn dùng thuốc, cứ xem thập điều, kể ở sau này, kha cho minh bạch, để còn xạ xét, bệnh tình nặng nhẹ, rồi phúc thư lại, bảo cách dùng thuốc, cho hợp với bệnh. 1e Nghiện đã bao lâu? 2e Người khỏe hay yếu? 3e Hút ngày mấy bữa? 4e Mỗi bữa mấy phân, hay mấy đồng cân? 5e Xái xơi mấy lượt? 6e Có hâm gì không? 7e Thuốc hiệu hay là thuốc ngang? 8e Có tao nuôi không? 9e hay bao nhiêu tuổi? 10e Làm nghề gì?

Thuốc viên — *nghiện nhẹ 3$00, nặng 4$00, rất nặng 6$00.*

Thuốc nước — *(uống thơm, ngon, ngọt) nhẹ một chai 3$50, nặng hai chai 7$00 rất nặng ba, bốn chai tùy bệnh.*

Nguyên xứ tòa thông-phán Thượng - hạng TRẦN-ĐỨC-CẢNH 39 phố Định-Tân *Nam-Định (Tonkin)*

Hiệu Vạn-an ở phố Vân-thi, tỉnh Ninh Bình làm Đại-Lý bán thuốc Cai-nha-phiến cải-lương của ông Trần-đức-Cảnh Nam-Định.

Ông Tôn thất Huy tiệm thợ may phố gia-long ở Phan-thiết có bán các thứ thuốc của Hiệu Tam-tỉnh Hanoi.

Imprimerie TIENG DAN HUE

Directeur gérant HUỲNH-THÚC-KHÁNG

H Thuc Khang